

Juryrapport

*Griffels,
Penselen,
Vlag en Wimpels
en Boekensleutel
2019*

Juryrapport Griffels 2019

Beeld
met de
Gouden
Griffel
2019

Beeld
met een
Zilveren
Griffel
2019

De Griffeljury 2019, bestaande uit:

Daniel Albering, Jörgen Apperloo, André Kuijpers, Marjolein Meijvis, Eline Rottier,
Cathy Spierenburg (voorzitter) en Anouk van der Zee,

heeft de volgende boeken voorgedragen ter bekroning met een Gouden of Zilveren Griffel of Vlag en Wimpel.
De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek heeft deze voordracht overgenomen.

Gouden Griffel

Categorie Negen tot twaalf jaar

Zeb.

Gideon Samson

Uitgeverij Leopold

Zilveren Griffels

Categorie Tot zes jaar

De wolf, de eend en de muis

Mac Barnett

Uitgeverij Gottmer

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

Tegenwoordig heet iedereen Sorry

Bart Moeyaert

Em. Querido's Uitgeverij

Die eland is van mij

Oliver Jeffers

Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

Het ongemakkelijke dagboek van Henry K. Larsen

Susin Nielsen

Uitgeverij Lemniscaat

Categorie Zes tot negen jaar

Droom opa

Dolf Verroen

Uitgeverij Leopold

Categorie Informatief

Het mysterie van niks en oneindig veel snot

Jan Paul Schutten

Uitgeverij Gottmer

Vosje

Edward van de Vendel

Em. Querido's Uitgeverij

De reis van Syntax Bosselman

Arend van Dam

Uitgeverij Van Holkema & Warendorf

Categorie Negen tot twaalf jaar

De blauwe vleugels

Jef Aerts

Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Poëzie

Laat een boodschap achter in het zand

Bibi Dumon Tak

Em. Querido's Uitgeverij

Zo kreeg Midas ezelsoren

Maria van Donkelaar

Uitgeverij Gottmer

Vlag en Wimpels

Categorie Tot zes jaar

Johannes de parkiet

Mark Haayema

Uitgeverij Rubinstein

Het meisje en haar zeven paarden

Hadi Mohammadi

Em. Querido's Uitgeverij

Woesssj!

Louise Greig

Uitgeverij C. de Vries-Brouwers

Categorie Zes tot negen jaar

De kikkerbiljetjes van de koning

Janneke Schotveld

Uitgeverij Van Holkema & Warendorf

De schelmenstreken van Reinaert de Vos

Koos Meinderts

Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

Liefde is niet voor lafaards

Ulf Stark

Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Negen tot twaalf jaar

Lepelsnijder

Marjolijn Hof

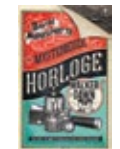
Em. Querido's Uitgeverij

Het mysterieuze horloge van Walker & Dawn

Davide Morosinotto

Uitgeverij Fantoom

Nevermoor 1 - Morrigan Crow en

het Wondergenootschap

Jessica Townsend

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

Charlie en ik

Mark Lowery

Van Goor

Niemandjongen

Katherine Marsh

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

De schaduwen van Radovar

Marloes Morshuis

Uitgeverij Lemniscaat

Categorie Informatief

Palmen op de Noordpool

Marc ter Horst

Uitgeverij Gottmer

De bromvliegzaam en andere verhalen over onze taal

Arend van Dam

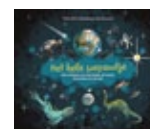
Van Holkema & Warendorf

Het hele soepzootje

Floor Bal

Uitgeverij Gottmer

Categorie Poëzie

Jij begint

Kees Spiering

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Onbreekbaar

Hans Hagen

Em. Querido's Uitgeverij

Voorwoord

Alsof ze onze gedachten kon lezen, sprak Marjolijn Hof tijdens de Annie M.G. Schmidt-lezing 2019 ‘Een noodzakelijk kwaad?’ haar zorgen uit over de hokjes waar jeugdliteratuur in wordt geplaatst: ‘Zodra je iets categoriseert, zeg je niet alleen wat het wel is, maar onbedoeld ook wat het niet is.’

Over de Griffeljury vroeg zij zich onder meer af of zij tot andere bekroningen zou komen als ze de Zilveren Griffels ongecategoriseerd zou mogen verdelen.

Het is een terechte zorg en een interessante vraag.

Het is een privilege om zo’n heel jaar aan boeken te mogen lezen, om te verdwalen in al die originele en bijzondere verhalen en om daar je voorkeur over uit te mogen spreken. Toch slaat de euforie van zo’n bevoorrechte positie uiteindelijk altijd om in bedenkingen en zorgen als de deadline nadert en je je realiseert hoe lastig het is om een hiërarchie aan te brengen in datzelfde aanbod.

De beperking die de categorisering met zich meebrengt, was tijdens het juryberaad regelmatig onderwerp van discussie. Sommige boeken zijn niet in één leeftijdscategorie te vangen, laat staan in een genre. Er zijn verhalen die al vroeg voorgelezen kunnen worden en die tot op de middelbare school of ver daarna verrijkend zijn. Er zijn ook boeken waarbij het genre alleen eigenlijk niet volstaat, omdat zij juist doordat ze voor kinderen van een bepaalde leeftijd zijn geschreven zo waardevol zijn.

Soms bleek de puzzel binnen de voorgeschreven hokjes niet te leggen, want wat doe je als een boek unieke perspectieven biedt op het gebied van vormgeving, verhaal, techniek en ook nog eens – op het ‘tot 6 jaar’-hokje na – voor alle leeftijden geschikt is? Dan vervagen de grenzen en ontvangt een boek de Boekensleutel. De bekroonde titel wordt 1 oktober bekendgemaakt.

Een andere actualiteit die aan de tafel van de Griffeljury niet onbesproken bleef, is de behoefte aan meer aandacht voor leesplezier. Hoewel het plezier dat de juryleden zelf ervoeren bij het

lezen van de boeken natuurlijk een rol speelde bij de beoordeling bleek leesplezier an sich zelden hanteerbaar als criterium. Welke boeken aan wie leesplezier zullen geven is persoonlijk en op voorhand simpelweg niet te voorspellen.

De boeken die de Griffeljury bekroonde, bevatten verhalen waarin verdieping, inleving, inventiviteit en eigenzinnigheid zegevierden. Zo’n boek kan vele gedaantes aannemen. De lijst van bekroningen biedt een variatie aan verhaalvormen, schrijfstijlen, personages, situaties en thematieken. Het zijn boeken die lezers kunnen ontroeren, informeren en verrassen. Die hun voor altijd bij kunnen blijven.

Dit jaar werd de leeslijst verruimd met boeken voor kinderen van 12 tot 15 jaar. Het is een leeftijdscategorie die regelmatig wordt gekoppeld aan het fenomeen van ontleding. Prachtige verhalen lieten zien dat er aan literaire kwaliteit en nieuwe aanwas voor kinderen in deze levensperiode geen gebrek is. Dat de jury schrijvers mocht bekronen die niet alleen een literaire, maar ook een – wellicht ongewilde – maatschappelijke taak hebben tegen de ontleding, gaf het beoordelen en de discussie over de boeken een extra stimulans.

Dan rest tot slot de vraag uit de lezing van Marjolijn Hof.

Misschien had deze lijst boeken er anders uitgezien als de boeken niet in categorieën verdeeld hoefden te worden. Hoe? Dat is niet te zeggen. Voor de Griffeljury is het doel van de discussie steeds geweest om mooie boeken te bekronen. Een boek *is* geen categorie. Die plakt een lezer erop. Deze lijst met Zilveren Griffels en Vlag en Wimpels moet dan ook niet gezien worden als een lijst die boeken begrenst, niet als een lijst die muren optrekt en zeker niet als een lijst die vertelt wat een boek niet kan zijn. Dit zijn gewoonweg de mooiste kinderboeken van het afgelopen jaar die wij iedere lezer van harte aanbevelen.

De Griffeljury 2019

Gouden Griffel

Categorie Negen tot twaalf jaar

Zeb.

Be d
met de
Gouden
Griffel
2019

Auteur: Gideon Samson

Illustrator: Joren Joshua

Uitgever: Uitgeverij Leopold

‘We hebben een nieuwe bij ons in de klas. Een zebra. Ze heet Ariane en ze is er nu een week.’ Het is natuurlijk absurd dat de nieuwe een zebra is, maar voor Gideon Samson begint het avontuur en het spel met de werkelijkheid dan pas goed.

Het kan nog veel gekker.

In elk verhaal komt een andere leerling uit de klas van juf Cato aan het woord. Het huilen wordt afgeschaft, twee plus twee is vijf en de juf besluit te trouwen op 30 februari. Steeds is de afwijking van de realiteit voer voor een hyperorigineel, oergeestig verhaal. ‘Er is altijd wat met papa. Alleen maar omdat hij misschien wel allergisch is, mag ik geen leeuw voor m’n verjaardag. Dat vind ik dus Niet Eerlijk.’ Het absurdisme werkt als een katalysator voor onbegrensd leesplezier.

Ondertussen gaat *Zeb.* over heel alledaagse dingen: een klas met een nieuwe leerling, het houden van een spreekbeurt, een bruiloft, de wens om voor even iemand anders te kunnen zijn of een logeerpartijtje: ‘We kletsten en vertelden elkaar moppen zoals we altijd deden als we bij elkaar gingen logeren, totdat de moeder van Jayden bovenkwam en vond dat we nu toch echt stil moesten zijn.’

Zeb. zet de wereld op zijn kop, maar laat die wereld toch ook heel herkenbaar aanvoelen.

De elf strak geschreven hoofdstukken lopen moeiteloos in elkaar over en vallen in een machtig raamwerk wonderwel ineens. Hoe bizar het ook wordt, Samson slaagt erin om zonder verklaring, oordeel, of nodeloze uitleg te vertellen. Hij beschrijft slechts de gekte, en die werkt verslavend.

De jury kent aan *Zeb.* dan ook zonder enige twijfel en met veel genoegen de Gouden Griffel 2019 toe.

Zilveren Griffel

Categorie Tot zes jaar

Be[👑]d
met een
Zilveren
Griffel
2019

De wolf, de eend en de muis

Auteur: Mac Barnett

Illustrator: Jon Klassen

Vertaler: Edward van de Vendel

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

De wolf, de eend en de muis opent ongewoon ontregelend:

‘Op een dag, het was nog vroeg, kwam een muis een wolf tegen, en die vrat hem vrolijk op.’ Op deze ijzersterke toon gaat Mac Barnett verder als de

klaagzang van de muis om wat hem is overkomen met een ferme ‘kop dicht!’ wordt gesmoord. De kreet is afkomstig van een eend die eerder door de wolf werd verorberd en prima woont in diens buik: ‘Ik mag dan misschien opgeslokt zijn, maar dat

betekent nog niet dat ik me laat opeten.’

Barnett laat zien hoe absurdistisch, gelaagd en reflectief een prentenboek kan zijn. Want, hoe erg is het eigenlijk als datgene gebeurt wat je het meest vreest? Was de angst vooraf niet veel beklemmender? De eend en de muis leven gelukkiger nu ze niet meer bang hoeven te zijn dat ze door een wolf kunnen worden opgeslokt. Op die vrijheid moet gedanst worden en die zullen ze met alles wat zij hebben verdedigen.

In het bizarre universum dat Barnett samen met illustrator Jon Klassen creëerde, is het bijzonder goed toeven.

Zilveren Griffel

Categorie Tot zes jaar

Be[👑]d
met een
Zilveren
Griffel
2019

Die eland is van mij

Auteur: Oliver Jeffers

Illustrator: Oliver Jeffers

Vertaler: Berd Ruttenberg

Uitgever: Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

Wilfred heeft een eland. Of beter: Wilfred gedraagt zich alsóf hij een eland heeft. Hij noemt hem Marcel en legt hem uit aan welke regels hij zich moet houden om een goed huisdier te zijn. Op sommige momenten slaagt Marcel

daar voorbeeldig in, maar vaak lijkt het alsof hij helemaal niet luistert. Zo trekt de eland zich nooit iets aan van 'regel 7: die kant oplopen waar Wilfred naartoe wil.' en is hij ook niet goed in 'regel 7, paragraaf b: niet te ver van huis gaan.'

Innemend stoicijs plooit Wilfred de afspraken zo

dat hij kan volhouden dat Marcel van hem is. Dat wordt echter een probleem als er een oud dametje verschijnt dat verkondigt dat de eland van haar is. *Die eland is van mij* verkent subtiel en vol humor de complexiteit van eigendom, regels en vriendschap. Ondersteund door een machtige illustratie wil Wilfred tegen het einde van het verhaal wel toegeven dat Marcel eigenlijk nooit echt van hem is geweest. Dat zou een mooie, maar ook een tikkeltje zoetsappige conclusie zijn geweest. Jeffers laat het verhaal daar dan ook niet eindigen. De hartveroverende eigenzinnigheid van Marcel dwingt Wilfred om de ultieme regel te bedenken en die luidt dat de eland zich aan alle regels zal houden... als hij daar zin in heeft.

Zilveren Griffel

Categorie Zes tot negen jaar

Be d
met een
Zilveren
Griffel
2019

Droomopa

Auteur: Dolf Verroen

Illustrator: Charlotte Dematons

Uitgever: Uitgeverij Leopold

Als Thomas bij zijn opa en oma logeert overlijdt opa.

Dolf Verroen is een schrijver die geen knieval maakt voor kinderen. Ook niet als het om moeilijke onderwerpen gaat.

En daarmee bewijst hij hun een enorme dienst. Want als je zo'n fijne opa hebt als Thomas

dan is het afschuwelijk verdrietig als hij overlijdt. Waarom zou je dat verzachten?

In *Droomopa* wisselt Verroen het heden af met herinneringen die Thomas heeft aan zijn gesprekken met opa waarin hij zijn kleinzoon

vertelt over zijn wonderlijke dromen. Hij schenkt Thomas onopgemerkt – want verpakt in kleine humoristische verhaaltjes – alles wat hij hem wil meegeven in het leven. De wisseling van perspectief wordt door het verschil in kleurgebruik en stijl krachtig ondersteund door illustraties van Charlotte Dematons.

Verroen maakt de dood een werkelijke, nabije, zichtbare ervaring. Hij laat zien wat kinderen willen weten. De warmte bewaart hij voor de diepere lagen.

Droomopa erkent verdriet, troost oprecht en heeft een beeldschoon, hoopvol einde.

Zilveren Griffel

Categorie Zes tot negen jaar

Be d
met een
Zilveren
Griffel
2019

Vosje

Auteur: Edward van de Vendel

Illustrator: Marije Tolman

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Als je over *Vosje* vertelt kun je niet om de wonderschone illustraties van Marije Tolman heen. Al op het omslag trekt een gelukkig vosje in fluorescerend oranje de aandacht. Op de eerste vijf tekstloze spreads vormt het duinlandschap in

rustgevend groenblauw de achtergrond waartegen Tolman dat vosje en de dieren die hij ontdekt laat leven. Dan pas komen de woorden van Edward van de Vendel:

‘Vosje holt achter twee vlinders aan, want ze zijn paars.’

Zo simpel en beeldschoon zijn soms de observaties in dit boek. Lyrisch en nauwkeurig weeft Van de Vendel zijn zinnen de tekeningen in. Met de komst van de tekst krijgt het verhaal een draai.

‘Opeens is er geen grond meer onder Vosjes pootjes,
maar:
lucht!’

Vosje valt. Als hij neerkomt is er een KLAP. En dan begint een droom.

Door de poëtische wijze van schrijven, daal je met Vosje mee, zink je met hem de droom in. Zoals het een droom is die het vosje niet eerder had, zo is dit een boek dat je niet eerder las. Het aloude gegeven ‘het was maar een droom’ wordt hier nieuw leven ingeblazen. Het is om te zuchten zo mooi.

Zilveren Griffel

Categorie Negen tot twaalf jaar

Be d
met een
Zilveren
Griffel
2019

De blauwe vleugels

Auteur: Jef Aerts

Illustrator: Martijn van der Linden

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

De blauwe vleugels vertelt het liefdevolle verhaal van twee broers. Jadran is de oudste. Hij gelooft niet in morgen, voor hem is alles nú. Hij heeft geen rem. De adembrug die de broers iedere avond maken is een prachtig gevonden metafoor voor hun band. Josh geeft het

tempo aan, Jadran doet hem na. 'In en uit. Borst en buik.' Zonder de brug kan Jadran niet slapen.

Als de broers de kraanvogel die ze verzorgen leren vliegen, moet Josh het voordoen. 'Als je iets echt graag wil, dan kan je alles', roept Jadran en

dan duwt hij zijn broertje in een opwelling van tien meter naar beneden. Daarna mag Jadran niet meer thuis blijven wonen. 'Jij bent Jadrans beschermengel', heeft hun moeder eens tegen Josh gezegd. Dus als Jadran hem vraagt om te vluchten, gaat hij met hem mee. De kraanvogels achterna.

In hun reis naar het zuiden legt Jef Aerts met een ontwapenende literaire kracht bloot hoezeer de broers elkaar nodig hebben. De intense, beschermende broederliefde – 'Wij zullen altijd, hè kleintje!' – vormt de kracht van deze ontroerende roadtrip die Aerts lardeert met krachtige dialogen en sfeervolle beschrijvingen.

Zilveren Griffel

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

Be d
met een
Zilveren
Griffel
2019

Tegenwoordig heet iedereen Sorry

Auteur: Bart Moeyaert

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Tegenwoordig heet iedereen Sorry gaat over Bianca. Het hart van haar broertje Allan is maar half. Daardoor is het hart van hun moeder twee keer zo groot. Maar Bianca heeft geen idee of er daarin nog plaats is voor haar. De vloer kraakt onder haar voeten. Regelmatig

zakt ze er liever doorheen. Knipt ze zichzelf weg. Verpakt in één dag maakt Bart Moeyaert voelbaar wat het omslag zo beeldschoon laat zien: Bianca is woedend, maar ook zo kwetsbaar. 'Soms is de prop in mijn keel klein. Soms is hij er niet. Heel soms is hij reusachtig. Nu is hij reusachtig.'

Op die ene dag komt Billie King, een actrice uit Bianca's lievelingsserie, langs.

Kunstig ontrafelt haar entree het toneelspel dat in het gezin van Bianca gespeeld wordt.

Haar aanwezigheid is ook hoopvol. Bianca durft door te vragen als Billie opmerkt dat ze een merkwaardig meisje is. Het blijkt een compliment: 'merkwaardig betekent: de moeite waard. De moeite waard betekent: belangrijk.'

Achter de personages en verfijnde zinnen van Moeyaert schuilen weidse werelden. Zij maken *Tegenwoordig heet iedereen Sorry* zeldzaam intrigerend.

Zilveren Griffel

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

Be[👑]d
met een
Zilveren
Griffel
2019

Het ongemakkelijke dagboek van Henry K. Larsen

Auteur: Susin Nielsen

Vertaler: Lydia Meeder

Uitgever: Uitgeverij Lemniscaat

Aan het zorgeloze leven van Henry komt abrupt een einde. Zijn broer werd afschuwelijk gepest en heeft zijn grootste belager op school doodgeschoten. Daarna heeft hij zichzelf van het leven beroofd. Op aanraden van zijn therapeut begint Henry een

dagboek waarin hij met ontwapenende eerlijkheid vertelt hoe hij en zijn gezin met dit drama leren leven: 'hoeveel of hoe weinig DNA Jesse en ik ook deelden, als mensen erachter komen dat je familie bent van iemand die een moord/zelfmoord heeft gepleegd, behandelen ze je nooit meer hetzelfde als daarvoor.'

Susin Nielsen portretteert Henry als de klassieke underdog. Zijn tikkeltje nerderige houding, breekbaarheid, intelligentie en humor maken hem hartveroverend sympathiek.

De dagboekvorm werkt meeslepend. De teksten zijn zo intiem dat de lezer meebeleeft hoe verdriet, afschuw, schaamte, liefde én begrip een plek krijgen.

Ondanks het zware thema wordt het nooit té somber. Door de lichte verteltoon, de warme, excentrieke personages die Henry omringen en de triviale weetjes waar hij zo dol op is, is het boek ook grappig en hoopvol.

Zilveren Griffel

Categorie Informatief

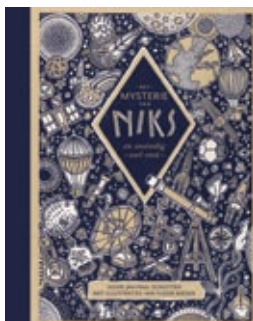
Be d
met een
Zilveren
Griffel
2019

Het mysterie van niks en oneindig veel snot

Auteur: Jan Paul Schutten

Illustrator: Floor Rieder

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Jan Paul Schutten legt in zijn 'even vooraf' uit waarom dit boek juist bij uitstek geschikt is om niet in de fik te steken en laat daarmee meteen zien waarom hij nooit mag ophouden met het vertellen van verhalen. Hoe groots en

ingewikkeld de raadsels ook worden, zijn creatieve associaties en ludieke gedachtesprongen houdt hij het hele boek vast.

Dit laatste deel van de trilogie van Schutten en

Floor Rieder gaat over de oorsprong van het heelal. Schutten dompelde zichzelf onder in de wereld van natuur- en sterrenkunde en neemt de lezer mee op zijn gedachtetijdreizen. Absurde experimenten, bizarre ontdekkingen, geniale gekken, filosofen en gelovigen worden ontleed, uiteengezet en voorzien van luchtig commentaar. Het resultaat is ongeëvenaard.

Schutten leert de lezer zo te kijken dat die zelf de juiste vragen gaat stellen én durft te blijven twijfelen. Hij noemt één van de experimenten in het boek compleetbizarmesjokkegeschift. Dat is dit werk ook: compleetbizarmesjokkegeschift knap!

Zilveren Griffel

Categorie Informatief

Be d
met een
Zilveren
Griffel
2019

De reis van Syntax Bosselman

Auteur: Arend van Dam

Illustrator: Alex de Wolf

Uitgever: Van Holkema & Warendorf

In het historische jeugdboek *De reis van Syntax Bosselman* verkent Arend van Dam ons slavernijverleden. De opzet is ambitieus met drie door elkaar lopende verhaallijnen die los van elkaar te lezen zijn, maar elkaar bovenal indrukwekkend aanvullen.

Allereerst is er het persoonlijke verhaal van Syntax Bosselman, die in 1883 samen met zeventwintig landgenoten vanuit Suriname naar Nederland werd verscheept voor de Wereldtentoonstelling. Zijn ervaring legt de lelijkheid en absurditeit van

de slavernij pijnlijk bloot. Zijn observaties worden afgewisseld met momenten uit de geschiedenis die context bieden én met het intelligente verslag van het schrijfproces zelf.

Dit boek maakt duidelijk dat geschiedenis nooit een eenvoudig verhaal is van eenlingen. Het beeld van vroeger hangt af van interpretaties en verandert met de tijd. Van Dam geeft daar letterlijk gestalte aan door elke nieuwe druk met verkregen inzichten te versterken. Hij scheef een geschiedenisboek dat tevens een boek over geschiedenisboeken is. Dit deel van ons koloniale verleden had op geen betere manier verpakt kunnen worden.

Zilveren Griffel

Categorie Poëzie

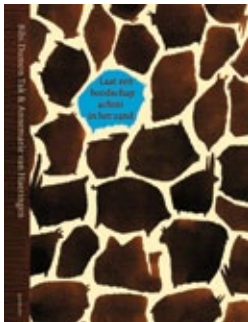
Be d
met een
Zilveren
Griffel
2019

Laat een boodschap achter in het zand

Auteur: Bibi Dumon Tak

Illustrator: Annemarie van Haeringen

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Dat er iets bijzonders kan gebeuren als je dierenportretten verdicht in een originele, poëtische tekst bewijst Bibi Dumon Tak met *Laat een boodschap achter in het zand*.

In tweeëntwintig non-fictiegedichten vertelt

zij over evenhoevigen; dieren met twee of vier tenen. Steeds belicht zij een eigenschap die zó uitzonderlijk is dat we die vaak juist nog niet kenden. Neem de giraf. Niet de lange nek of de prachtige ogen of de bijzondere vlekken, maar

haar machtige hart wordt krachtig en in ritmische zinnen uitgelicht.

Even verrassend is het rijke scala aan vormen waarin ze de gedichten giet. Een contactadvertentie van de bijna uitgestorven wilde kameel, een in memoriam voor de uitgestorven Pyreneese steenbok Celia. Een live sportuitzending van Serengeti-tv. Een klacht van de okapi. Er komt zelfs stiekem toch een onevenhoevige – de tapir – aan het woord, maar alleen omdat die een spreekbeurt houdt over evenhoevigen. Wat meteen laat zien dat deze bundel ook nog eens ongelooflijk grappig is.

Zilveren Griffel

Categorie Poëzie

Be[👑]d
met een
Zilveren
Griffel
2019

Zo kreeg Midas ezelsoren

Auteur: Maria van Donkelaar

Illustrator: Sylvia Weve

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Drieëntwintig mythen uit de *Metamorfosen* van de Romeinse dichter Ovidius op rijm brengen voor kinderen... Maria van Donkelaar durfde het aan en het resultaat is verbluffend. Met ogenschijnlijk simpel rijm en een beperkt aantal

woorden weet Van Donkelaar als een moderne Ovidius eeuwenoude vertellingen in een nieuw, perfect passend jasje te stoppen. Haar virtueuze

vertellingen laten zich prachtig voordragen. Zij koesteren de klassieke verhalen, maar maken in mooie én vlotte taal verbinding met het heden: 'Of door twijfel, / of uit liefde, / draait de zanger / zich tóch nog om. / Hades' raad / is hij vergeten / en dat was / een beetje dom.'

Deze passage uit *Orpheus en Eurydice* is slechts een voorbeeld van hoe het eraan toegaat in *Zo kreeg Midas ezelsoren*. In de korte verzen krijgen Romeinse goden, helden en nimfen hun plek. Dit boek zal vuurtjes voor de klassieke oudheid in de harten van kinderen ontsteken.

Johannes de parkiet

Auteur: Mark Haayema

Illustrator: Medy Oberendorff

Uitgever: Uitgeverij Rubinstein

‘Dit verhaal begint waar elk verhaal zou moeten beginnen. Bij het begin, waar het allemaal is begonnen.’ De eerste zinnen schuwen gevoel voor drama niet, net als Johannes de parkiet. Hij wordt door baas Gijs van zijn vertrouwde kooitje naar een prachtig vogelverblijf gebracht. Het wennen aan zijn nieuwe

huis gaat best, tot er bezoek komt. Onverwachts bezoek. Ongewenst bezoek.

Johannes de parkiet is een geestig, fijn voor te lezen verhaal dat inspeelt op de angst om ruimte kwijt te raken aan mensen die anders zijn. Mark Haayema laat niet alleen zien dat het een kleine moeite is om wat ruimte in te leveren. Hij geeft ook aan dat het best logisch is dat je dat even spannend en lastig vindt. En ook dat je soms geen keus hebt. ‘Je kunt heel hard roepen dat je niet wilt wennen, maar het gebeurt toch. Of je nu wilt of niet.’

Het meisje en haar zeven paarden

Auteur: Hadi Mohammadi

Illustrator: Nooshin Safakhoo

Vertaler: Imme Dros

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Een meisje ligt in bed. Terwijl ze door haar verzinraam kijkt, telt ze zachtjes tot zeven paarden. En het verhaal begint. Zeven paarden hadden wel en niet zeven kleuren, waren wel en niet op zeven plaatsen, of verzonnen van alles óf

niets, want er is één paard zonder kleur, plaats en verzinsel. Het is niet erg, want de andere zes

paarden geven hem iets van hen en daardoor is en kan hij van alles wat.

Hadi Mohammadi koos voor een originele vorm en insteek. Hij volgt geen chronologische verhaallijn, maar maakt gebruik van een repeterende, poëtische, zevenlaagse opbouw. Daardoor krijgt de boodschap die hij brengt nog meer lading. *Het meisje en haar zeven paarden* herbergt een verhaal over het delen van geluk. Over hoe dat oneindig door kan gaan en oneindig veel goeds kan brengen.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Tot zes jaar

MET
vlag EN
wimpel
2019

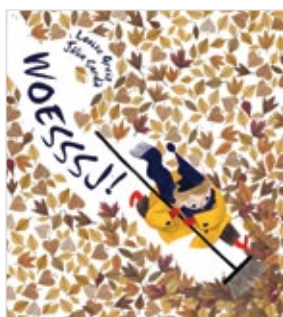
Woesssj!

Auteur: Louise Greig

Illustrator: Júlia Sardà

Vertaler: Ineke Ris

Uitgever: Uitgeverij C. de Vries-Brouwers

Woesssj!... alleen de titel al maakt nieuwsgierig naar wat gaat komen.

Het is Ed. Hij heeft een slechte bui. En die neemt hem helemaal over. Boos begint hij blaadjes op te veegen. De woede van Ed wordt in de illustraties

mooi gevisualiseerd door de berg bladeren die het jongetje nietsontziend bijeenveegt tot ze de

stad bedekt. Tegelijkertijd weerhoudt het verhaal zich van al te veel uitleg. Daar zit de kracht van het boek. Want worden we niet allemaal zo nu en dan verschrikkelijk kwaad om helemaal niets? En moet die boosheid niet opgebouwd worden om over te waaien? In de abstracte wereld van een allesoverheersend gevoel blijven de woorden van Louise Greig slim weg van de oorzaak van Eds boosheid. *Woesssj!* vormt uiteindelijk het magische woord dat weer vrolijk licht laat schijnen.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Zes tot negen jaar

MET
vlag EN
wimpel
2019

De kikkerbiljetjes van de koning

Auteur: Janneke Schotveld

Illustrator: Diverse illustratoren

Uitgever: Van Holkema & Warendorf

De Kikkerbiljetjes van de koning knipoogt naar klassieke sprookjes, maar neemt de lezer toch vooral mee in een eigen, unieke sprookjeswereld. De eigenzinnige verhalen van Janneke Schotveld

hebben moraal en boodschap. De schrijfster schroomt niet om ze flink te beleggen met zaken die haar bezighouden. Zo waren er eens twee koningen, fietst een dappere ridster voorbij,

trouwt een prinses met een prinses – ‘iedereen mag met elkaar trouwen, als ze maar echt van elkaar houden’ – en is er een piekermannetje dat piekers vangt van kinderen met volle hoofden. De boodschappen mogen kordaat zijn, de toon van Schotveld is immer charmant en vol van humor. Deze verhalen kunnen vastgeroeste denkbeelden doorbreken en geven aanknopingspunten voor mooie gesprekken. Over vechten voor wat je wilt, jezelf mogen zijn, dierenleed, homoseksualiteit, en over die wezenlijke, grote vraag: wat is nu eigenlijk normaal?

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Zes tot negen jaar

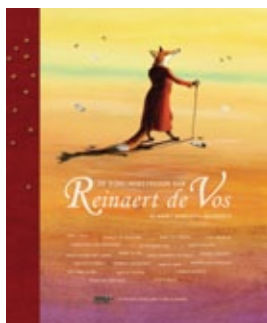
MET
vlag EN
wimpel
2019

De schelmenstreken van Reinaert de Vos

Auteur: Koos Meinderts

Illustrator: Diverse illustratoren

Uitgever: Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

Waarschuwing: het lezen van *De schelmenstreken van Reinaert de Vos* kan ernstige schade toebrengen aan tere kinderzieltjes. Met deze meesterlijke voorbode begint Koos Meinderts zijn hervertelling van het epos over 'den vos Reynaerde'. Trouw aan het klassieke verhaal voert Meinderts de listige, zelfzuchtige streken van Reinaert de Vos onverbiddelijk en in volle omvang op. Zijn taal past het verhaal als gegoten. Zo vlijmscherp als de zinnen zijn de

streken, zo elegant als het woordgebruik zijn de charmes van Reinaert de Vos. Het is onmogelijk hem bij het belazeren van zijn beklagenswaardige tegenspelers niet stilletjes aan te moedigen. Meinderts maakt een klassiek epos voor kinderen toegankelijk. Door de rijke illustraties – de achttien scènes werden door achttien vooraanstaande kinderboekillustratoren van een weergaloos decor voorzien – kan het boek al vroeg worden voorgelezen. Maar vergis je niet, *De schelmenstreken van Reinaert de Vos* had in alle verdere leeftijdscategorieën een plek kunnen krijgen.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Zes tot negen jaar

MET
vlag EN
wimpel
2019

Liefde is niet voor lafaards

Auteur: Ulf Stark

Illustrator: Ida Björs

Vertaler: Edward van de Vendel

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

De moeder van Fred vindt het heerlijk om met zijn vader te dansen. Maar nu staan papa's dansschoenen in de kledingkast zijn voeten te missen. Het is oorlog, het is de koudste winter ooit. En de vader van Fred moest naar het noorden van Zweden om een grens te bewaken. 'Wij misten alles aan hem.' In het halfdonker, kijkend door de kier van zijn

vaders kast lijkt het net alsof papa er staat. Fred voert gesprekjes met 'de kier'. Over het missen. Over de liefde. Hoe klunzig je daarvan wordt en hoe warm en blij. 'Liefde is niet voor lafaards' vertrouwt zijn vader hem toe. 'Je moet bereid zijn om er iets voor op te offeren.' Dat is Fred. Hij is moedig, 'opmerkelijk dapper' zelfs om de woorden van zijn liefdevolle juf te lenen. *Liefde is niet voor lafaards* is een ontroerend, hoopvol verhaal met een feelgood-einde dat zware thema's als oorlog en gemis behapbaar maakt voor jonge kinderen.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Negen tot twaalfjaar

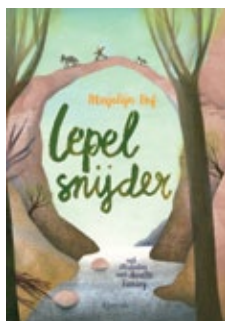
MET
vlag EN
wimpel
2019

Lepelsnijder

Auteur: Marjolijn Hof

Illustrator: Annette Fienieg

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Ver weg van iedereen, boven op een berg woont Janis samen met de oude Frid. De wereld beneden is onveilig, zegt Frid, daar waart de grote ziekte rond 'die sluipt en klimt en holt van mens naar mens, van huis naar huis.'

Janis moet beloven dat hij daar wegblijft. *Lepelsnijder* begint kalm. Zorgvuldig en beeldend bouwt Marjolijn Hof de eigen sfeer op waarbinnen het avontuur plaats gaat vinden. Op een dag komt Frid niet thuis. Als hij wegblijft

breekt Janis de belofte en vertrekt. Met elke stap de echte wereld in wordt hem duidelijker dat de grote ziekte niet bestaat. Eerst zijn er de boosheid en het missen: 'het missen won het met gemak'. Dan komen de vragen: Waarom heeft Frid gelogen? Waar komt hij eigenlijk vandaan? Gestaag, maar onverbiddelijk weeft Hof duistere geheimen, intriges en gevaren het avonturenverhaal in. Hoe meer Janis ontdekt, hoe spannender het wordt. Met elke onverwachte wending groeit zijn karakter, tot hij zo krachtig is dat hij de puzzelstukken die hij verzamelde ingenieus ineen kan laten vallen.

Het mysterieuze horloge van Walker & Dawn

Auteur: Davide Morosinotto

Vertalers: Manon Smits en Pieter van der Drift

Uitgever: Uitgeverij Fantoom

New Orleans, Amerika. Begin 1900. Vier beste vrienden vinden drie dollar, een fortuin in die tijd, en bestellen een revolver uit de fameuze catalogus van Walker & Dawn. Ze ontvangen echter een mysterieus horloge dat heel veel geld waard blijkt te zijn.

Het historische perspectief en de wereld waarin Morosinotto *Het mysterieuze horloge van Walker & Dawn* plaatst zijn buitengewoon boeiend. De

vrienden reizen dwars door Amerika naar Chicago waar ze op het hoofdkantoor van Walker & Dawn een vergoeding hopen te krijgen die hen schatrijk zal maken. De lezer wordt meegenomen naar plekken waar de verschillen tussen arm en rijk gigantisch zijn en waar de kinderen te maken krijgen met racisme en seksisme.

Tijdens hun reis komen de vier jonge avonturiers een voor een aan het woord. Dat biedt deze ultieme jeugdroman niet alleen karakterverdieping, maar ook een veelzijdigheid die het al bomvolle avontuur extra gelaagd maakt.

Nevermoor 1 - Morrigan Crow en het Wondergenootschap

Auteur: Jessica Townsend

Vertaler: Sabine Mutsaers

Uitgever: Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Morrigan Crow is gedooemd om te sterven in de nacht van haar elfde verjaardag. Maar het loopt allemaal anders... Op de avond voor haar dood ontsnapt ze met de meesterlijke, roodharige Jupiter North en betreedt ze de surrealistische, spectaculaire stad Nevermoor.

Lezers van dit magische avontuur mogen zich verheugen op een wervelwind van verrassingen, slimme wendingen en spannende cliffhangers. In vier spannende proeven moet Morrigan zich

plaatsen voor een felbegeerde plek binnen het Wondergenootschap. Ze moet wijsheid, moed en identiteit tonen, en laten zien wat háár bijzondere talent is. Alleen heeft ze werkelijk geen idee wat dat zou kunnen zijn.

Het woord magie, of in dit geval 'wonder', zal altijd vergelijkingen oproepen met dat andere magische verhaal over een jonge tovenaarswereld en door de fantastische karakters heeft Jessica Townsend in *Nevermoor* een geheel eigen en origineel universum geschapen.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

MET
vlag EN
wimpel
2019

Charlie en ik

Auteur: Mark Lowery

Vertaler: Sandra C. Hessels

Uitgever: Van Goor

Charlie is anders dan gewone kinderen. Hij werd veel te vroeg geboren. Dat hij nog leeft is een wonder. Al vanaf dat Charlie heel klein was, voelde Martin dat hij hem moest helpen. Dat is geen straf, want Charlie is onnavolgbaar grappig en

vindingsrijk: 'Hij is er eentje uit duizenden, zo niet miljoenen.' Maar met hem op reis gaan is best zenuwslopend. Toch is Martin vastbesloten om Charlie naar zijn lievelingsplek in het zuiden van Engeland te brengen.

Langzaam werkt Mark Lowery toe naar een hartverscheurende werkelijkheid. Het is buitengewoon knap hoe hij die lang en overtuigend weet te versluieren. Hoe verder de broers komen op hun reis, hoe meer je ze gunt dat ze hun bestemming zullen bereiken. Het draagt allemaal bij aan de kracht van de ontknoping die voelt als een catharsis.

Poëzie heeft in *Charlie en ik* een bijzondere plek. Het verslag van de reis wordt aangevuld met prachtige gedichten van Martin die hij in opdracht van zijn bijzondere leraar Engels heeft geschreven.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

MET
vlag EN
wimpel
2019

Niemandjongen

Auteur: Katherine Marsh

Vertaler: Jasper Mutsaers

Uitgever: Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Niemandjongen speelt ten tijde van de aanslagen op het vliegveld van Brussel en het Parijse Bataclan en de anti-islamitische geluiden die daarop volgden. Binnen deze knap vormgegeven, dreigende sfeer ontplooit zich een vriendschap tussen de Syrische

Achmed en Amerikaanse Max. Twee jongens ver van huis die elkaar in Brussel tegenkomen.

Met de introductie van Achmed toont Marsh

meteen dat het menens is in haar boek: met meerdere vluchtelingen drijft hij stuurloos rond in een leeglopend rubberbootje op de Egeïsche zee. Hij redt het, anderen niet, en zijn pad kruist dat van Max, die vastberaden is om het juiste voor hem te doen. Het is imponerend hoe Marsh complexe aspecten rondom vluchtelingen, terrorisme, stereotypering en zelfs de Tweede Wereldoorlog belicht. Het wat onwaarschijnlijke plot is haar vanwege de hoopvolle boodschap die het boek uitdraagt vergeven.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

MET
vlag EN
wimpel
2019

De schaduwen van Radovar

Auteur: Marloes Morshuis

Uitgever: Uitgeverij Lemniscaat

Marloes Morshuis heeft in *De schaduwen van Radovar* een bijzonder gedachte-experiment grondig uitgewerkt. Jona woont met haar familie in Sterrenlicht: één van de enorme flats in Radovar. Meritocratie wordt hier letterlijk verbeeld door

hoogbouw. Wie hard werkt, verdient veel punten voor 'de familiescore' en klimt snel op. Maar wie niet in het systeem past, kan diep vallen en Ondergronder worden, of zelfs in een Onderwijk

eindigen. Morshuis laat gestaag en verhalend zien hoe grauw het leven in Radovar is, hoe systeem en angst eigen gedachten lamleggen, mensen volgzaam en vlak maken en ook hoe afschuwelijk ver de maatregelen gaan.

Morshuis toont de lezer een interessante dystopie die niet in stand wordt gehouden door een dictator of het kwaad, maar door het verlangen van mensen om beter te zijn dan anderen en de drang om altijd maar meer te willen. En zij voert krachtige kinderen op die daartegen in verzet durven gaan. Een leerzaam, maar bovenal oerspannend verhaal.

Palmen op de Noordpool

Auteur: Marc ter Horst

Illustrator: Wendy Panders

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

laat zien hoe het kwam, hoe het is en hoe het kan worden.

Palmen op de Noordpool bevat ongelooflijk veel informatie. Ter Horst schuwt moeilijke thema's

Iedereen heeft het over klimaatverandering terwijl dat best een ingewikkeld verhaal is. Marc ter Horst ging op onderzoek uit en schreef een indrukwekkend verhelderend boek over dit actuele onderwerp. Het duikt de geschiedenis in,

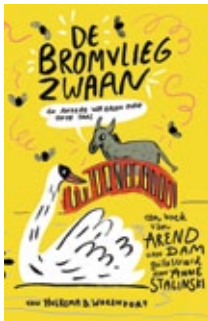
niet. Dit is werkelijk een alomvattend klimaatboek voor kinderen. Toch leest het soepel. De keuze om per spread één aspect van de klimaatproblematiek te behandelen, pakt goed uit. Daardoor zijn de teksten steeds zeer behapbaar. De verhalende vorm, grappige voorbeelden, interessante weetjes en verhelderende tekeningen van Wendy Panders zorgen vervolgens dat de informatie context krijgt. *Palmen op de Noordpool* is een belangrijk boek dat lezers uitdaagt – maar niet oplegt – om iets te doen tegen klimaatverandering.

De bromvliegzwaaan en andere verhalen over onze taal

Auteur: Arend van Dam

Illustrator: Anne Stalinski

Uitgever: Van Holkema & Warendorf

De bromvliegzwaaan en andere verhalen over onze taal is een uniek boek over de Nederlandse taal dat alle kanten van de taalwetenschap en taalkunde op een toegankelijke manier bespreekt.

Arend van Dam lijkt geen tijd te willen verliezen, want al op het schutblad begint hij met informatie te strooien. Van het Indo-Europees als oertaal leidt hij je speels naar

het begin van de Nederlandse literatuur en naar essentiële vragen over het gebruik van taal.

‘Als je denkt, denkt je dan in beelden of in woorden?’ ‘Wat was jouw eerste woord?’

Op elke pagina leer je nieuwe taalfeitjes of lees je bijzondere verhalen over taalvernieuwers.

Het vertelplezier spat van de pagina’s, net als de vrolijke, cartooneske illustraties van Anne Stalinski.

De bromvliegzwaaan is een geweldig boek dat niet alleen taalfanaten zal kunnen bekoren.

Het hele soepzootje

Auteur: Floor Bal

Illustrator: Sebastiaan van Doninck

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Het ontstaan van het heelal, de aarde, de dieren, de mensen...

Leg dat maar eens uit aan een kleuter.

Wetenschapsjournalist Floor Bal gaf zichzelf

de bewonderenswaardige opgave om deze ingewikkelde materie uit te leggen aan jonge kinderen en slaagt daar voortreffelijk in. Aan de

hand van een logische tijd- en verhaallijn worden antwoorden op grote vragen versimpeld zodat ook een vierjarige ze kan begrijpen.

Bal gaat knap om met processen die voor volwassenen al nauwelijks behapbaar zijn. Neem het ontstaan van leven. Daar maakt ze van: 'Tot er wél iets leeft, opeens...'. Deze ogenschijnlijk simpele oplossing werkt: Één wordt twee, en twee worden meer. Er is leven, en dat leven groeit, past zich aan en verandert.

Jij begint

Auteur: Kees Spiering

Illustrator: Alette Straathof

Uitgever: Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Jij begint is een beeldschone, esthetisch subliem vormgegeven bundel. Het oudste gedicht schreef Kees Spiering ruim dertig jaar geleden. Van het jongste noemt hij de inkt bij wijze van spreken nog nat. Dwalen door het

boek is voor hem als dwalen door de tijd – de gedichten zijn echt, of een béétje echt gebeurd. Dat is voelbaar. Spiering bedicht gemis zo dat je

er een dikke keel van krijgt, verliefdheid zo dat je ervan door een veld wilt dartelen en pesten zo dat het steekt. ‘Weer breng ik mezelf / naar het schoolplein. / De kring: wachtend, / fluisterend, lachend – / zijn plannen nog verborgen / als duivels in een doos.’

Je eerste kus, de eerste keer winnen van je vader met schaken, een blunder, de eerste keer naar school, vakantie... Er passeren zoveel belevenissen en gevoelens dat dit een bundel is die elke keer weer uitkomst biedt.

Onbreekbaar

Auteur: Hans Hagen

Illustrator: Deborah van der Schaaf

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Beschrijven zonder te benoemen, het woord aan het woord. De zinnen afbreken precies op dat juiste moment. Hans Hagen kan het zo mooi. In *Onbreekbaar* verpakt hij kleine en grote gevoelens in wonderschone gedichten. Subtiel prikkelt Hagen alle

gemoedstoestanden.

De gedichten hebben diepgang, zonder al te

gecompliceerd of vaag te zijn.

De bundel vormt daardoor een mooie en welkome kennismaking met de kracht van poëzie voor kinderen vanaf een jaar of dertien. Zij mogen zich herkennen in de liefde, het leven, de rouw en onzekerheden, in het breken en het kiezen van je eigen weg.

En sommige dichtregels lijken wel speciaal voor hen geschreven:

‘Ze zeggen dat ze soms / het heen en weer van me krijgen / da’s wederzijds’

Juryrapport Penselen 2019

De Penseeljury 2019, bestaande uit:

Jessica Jongkind, Joke Linders, Marleen Ram, Peter van Rossum en Marlies Visser (voorzitter),

heeft de volgende boeken voorgedragen ter bekroning met een Gouden of Zilveren Penseel of Vlag en Wimpel. De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek heeft deze voordracht overgenomen.

Gouden Penseel

Categorie Prentenboeken

Mijn wonderlijke oom

Yvonne Jagtenberg

Uitgever: Uitgeverij Rubinstein

Zilveren Penselen

Categorie Prentenboeken

Van twee ridders

Harrie Geelen

Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

De pittige pruim die een pop werd

Chrudoš Valoušek

Boycott Books

Vosje

Marije Tolman

Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Noorse mythen over Odin, Thor en Loki

Jeffrey Alan Love

Uitgeverij Lemniscaat

Zeb.

Joren Joshua

Uitgeverij Leopold

Categorie Informatief

De bromvliegswaan en andere verhalen over onze taal

Anne Stalinski

Van Holkema & Warendorf

Vriendschap is alles

Karst-Janneke Rogaar

Uitgeverij Kluitman

Vlag en Wimpels

Categorie Prentenboeken

Als Verdriet op bezoek komt

Eva Eland

Uitgeverij Leopold

De wolf, de eend en de muis

Jon Klassen

Uitgeverij Gottmer

Het meisje en haar zeven paarden

Nooshin Safakhoo

Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

Een indiaan als jij en ik

Martijn van der Linden

Uitgeverij Leopold

Laat een boodschap achter in het zand

Annemarie van Haeringen

Em. Querido's Uitgeverij

Zo kreeg Midas ezelsoren.

De mooiste Metamorfosen

Sylvia Weve

Uitgeverij Gottmer

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Eh...

Paul Faassen

Uitgeverij De Harmonie

Jij begint

Alette Straathof

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Verhalen uit de binnenstad

Shaun Tan

Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Informatief

Bij de beesten af

Anke Kuhl

Uitgeverij Gottmer

Het mysterie van niks en oneindig veel snot

Floor Rieder

Uitgeverij Lemniscaat

Kijken voor kinderen

Rose Blake

Jesse Goossens

Voorwoord

Op zelf tekenen en schilderen na, is jureren misschien wel het allermooiste werk dat je kan en mag doen. Al die uitingen van creativiteit, vindingrijkheid en originaliteit. Een fantastische taak voor een jury maar ook fantastisch moeilijk en verantwoordelijk. Hoe kunnen vijf verschillende mensen afkomstig uit vijf verschillende disciplines tot een unaniem oordeel komen? Vrees niet, het is ons gelukt.

Nog even geduld, we hebben wat opmerkingen vooraf. De jury is uiteraard nog steeds verheugd over het feit dat het aantal Penselen gelijk is getrokken met de Griffels. In een tijd waarin beeld een steeds belangrijkere rol speelt, is deze vorm van waardering voor illustratie en haar makers meer dan terecht. Illustraties vertellen een verhaal op hun eigen manier en voegen dimensies toe die in tekst niet te vatten zijn. Er zijn dit jaar prachtige titels ingestuurd waarbij de illustrator erin slaagde het onzegbare zichtbaar te maken, een vorm te vinden voor emoties en abstracte begrippen. Dit is voor kinderboeken van buitengewone waarde en eigenlijk geldt dit voor alle leeftijden.

In die zin is ook de kleine aanpassing in het reglement ten opzichte van vorig jaar van grote betekenis. De vier categorieën waarin dit jaar titels konden worden voorgedragen voor Zilveren Penselen en Vlag en Wimpels zijn: Prentenboeken, Geïllustreerde kinderboeken, Geïllustreerde jeugdboeken en Informatieve kinder- en jeugdboeken. Door deze indeling kwam de focus meer op het beeld en soort boek te liggen dan op de beoogde leeftijd van de lezer. Nog niet duidelijk is of het nieuwe reglement ook de oorzaak is van een stijgend aantal inzendingen. Er kwamen maar liefst 153 titels ter tafel. Een rijk en gevarieerd aanbod waar de jury lang over heeft gesproken en met vuur over heeft gedebatteerd.

Uitzonderlijk dit jaar was ook dat de Penseel- en Griffeljury elkaar vonden. Wanneer inhoud beeld wordt, illustraties uit typografie bestaan en samen

zo'n krachtig en overtuigend verhaal vertellen, dan kan dat eigenlijk ook niet anders. Met de voordracht voor de Boekensleutel spreken beide jury's hun gezamenlijke waardering uit voor deze titel. De bekroonde titel wordt 1 oktober bekendgemaakt.

Het aanbod was divers: kleurrijk of juist met gebruik van een enkele kleur, en zelfs zwart-wit. Er waren uitzonderlijk grote formaten bij maar ook kleine fijne uitgaven. Gebruikelijk bij kinderboeken blijft de gebonden uitgave met omplakte band. Dit maakt het boek robuust en geschikt voor het steeds opnieuw oppakken en bekijken! Over het algemeen ziet de jury ook dat er steeds meer boeken bijkomen die diversiteit uitstralen. Toch kan hierin nog een slag gemaakt worden.

Enthousiast zijn we over het werk van oude maestro's met hun herkenbare handschrift waaruit vakmanschap en tekenplezier tevoorschijn springt. Maar zeker zo verheugd zijn we over het aanbod van nieuwe talenten met een geheel eigen visie, aanpak en schwung. De jury heeft zich gekoesterd in het aanbod aan nieuwe technieken en invalshoeken.

We keken naar, en spraken over, het samenspel tussen illustraties en tekst; of de tekeningen uitbeeldden wat de tekst vertelde of daar nog iets aan toe konden voegen; over wat mogelijk is binnen het gebruikte materiaal. We discussieerden over vlakverdeling en typografie, over verbeeldingskracht en expressie, over lijnvoering en kleurgebruik, maar ook over de vlakverdeling en het boek als geheel. En zo kwamen we als vanzelf op maar liefst acht Zilveren Penselen en twaalf Vlag en Wimpels!

Het was een waar genoegen om enige weken te vertoeven met deze veelzijdige jaargang aan bijzondere en bijzonder beeldrijke kinderboeken!

De Penseeljury 2019

Gouden Penseel

Categorie Prentenboeken

Beeld
met het
Gouden
Penseel
2019

Mijn wonderlijke oom

Illustrator en auteur: Yvonne Jagtenberg

Uitgever: Uitgeverij Rubinstein

Het unieke aan *Mijn wonderlijke oom* is de ene hand die tekst en tekeningen aanstuurde. De combinatie van het trefzekere beeldschrift met de eigenzinnige teksten van Yvonne Jagtenberg

resulteerde in een feestelijke hommage aan een iconisch filmidioom. Tekst en beeld samen laten op overtuigende en sprankelende wijze zien hoe bevrijdend het is om te doen wat je het liefste doet, je eigen gevoel, drang of verbeelding volgen.

Dat klinkt als een jaren 50-boodschap die in de figuur van monsieur Hulot, de wonderlijke oom, weer helemaal actueel wordt. Aan de hand van alledaagse situaties ontvouwt zich een boodschap die van Annie M.G. Schmidt en Fiep Westendorp had kunnen zijn, maar dan in een heel ander tijdgewricht. Een wandeling met deze wonderlijke oom wordt als vanzelf koorddansen op de stoeprand. Een berisping van een agent eindigt in een vrolijke dans. Huizen

krijgen ogen. Je zal als kind maar zo'n speelse, inspirerende oom als oppas krijgen. Het boek is in alle opzichten een ode aan de kracht van de verbeelding. Behalve de losse lijnvoering die we van eerder werk kennen, gebruikte Jagtenberg in dit boek subtiele kleurvlakken die op onnadrukkelijke wijze op zichzelf staande personages worden. Een gebouw krijgen ogen die van alles zien; het schijnsel van de schemerlamp verandert in een veilige hondenmand.

De lichaamstaal van de oom en het neefje op wie hij past, refereert in veel opzichten aan de stomme films van Jacques Tati. En toch is het boek oneindig veel meer dan een biopic. Het is een pleidooi voor vrijheid, voor de rijkdom van een onafhankelijk voorstellingsvermogen en de vreugde van een avontuurlijk bestaan. Die maken het leven rijker dan de angstige houding van de ouders.

Al deze aspecten bij elkaar maken *Mijn wonderlijke oom* tot een rijk en uitdagend boek dat uitnodigt tot meer dan eens lezen en bekijken. Even tijdloos als de films van Tati waarop het gebaseerd is en die je zo weer wilt gaan zien. De jury werd er unaniem blij van.

Zilveren Penseel

Categorie Prentenboeken

Be d
met een
Zilveren
Penseel
2019

Van twee ridders

Illustrator: Harrie Geelen

Auteur: Imme Dros

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Het uitzonderlijke formaat van *Van twee ridders* zal veel lezers het boek in trekken. De platen lopen als een film door het hele boek heen en vertellen het dramatische verhaal van een ernstig ongeluk. Op twee manieren ernstig: de tweeling wordt gescheiden, het

gezinsleven wordt ernstig bedreigd. Door veel ruimte te laten aan verbeelding en humor bleef het drama hanteerbaar, terwijl de teleurstelling van Luuk en de nachtmerrie van Lars toch pregnant in de tekeningen zijn uitgebeeld.

Analoog aan het verhaal loopt onder en bovenaan de bladzijden een filmstrip waardoor het boek extra lagen heeft met commentaren, toelichtingen of uitwerkingen.

Ja, de stijl van schilderen zit zo vol expressie en levenslust dat je er wel door gegrepen moet worden. Kijk naar die voetballertjes, prachtig van houding

terwijl Luuk het raam kapot schopt met zijn bal.

Prachtig hoe subtiel is uitgebeeld dat er iets vreselijks is gebeurd. Niets daarvan staat in de tekst. Het blijkt uit de houding van de tante en het buitengesloten zijn van Luuk achter het raam. De ridders en paarden op de friezen boven en onder aan de bladzijde zijn ineens een stuk meer in zichzelf gekeerd. Je kijkt je ogen uit.

Het boek zit waanzinnig goed in elkaar, qua plot, afbeeldingen en kleurstelling. Als het werkelijk moeilijk wordt, zijn de kleuren donkerder, duisterder. De ridders van de verbeelding en het spel ontpoppen zich tot draken en monsters die levensbedreigend zijn, in kleur en afbeelding. Een recensent sprak van gulle prenten die de verbeelding prikkelen met een sterk emotioneel karakter. En dat klopt. De ogenschijnlijk losse stijl van schilderen functioneert omdat hij ruimte geeft aan de verbeelding van de lezer/kijker. Hier is waarlijk iets groots neergezet, doorleefd en authentiek.

Zilveren Penseel

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

Be d
met een
Zilveren
Penseel
2019

De pittige pruim die een pop werd

Illustrator: Chrudoš Valoušek

Auteur: Vojtěch Mašek

Vertaler: Edgar de Bruin

Uitgever: Boycott Books

Op het omslag van dit grote boek prijkt een Pinokkio-achtige houten pop, maar de voorplaat als geheel maakt meteen duidelijk dat het hier om meer gaat dan een eigentijdse interpretatie van Pinokkio's avonturen.

De Tsjechische illustrator

Chrudoš Valoušek vertelt het verhaal van een pruimenpit in een bijzondere techniek van illustreren, kleurgebruik en belettering. Waarbij ieder van die elementen uitstekend samengaat met de tekst.

Afwisselend zijn er grote monumentale prenten en stripachtige afbeeldingen. Met name het gebruik van felle fluorescerende kleuren geeft de illustraties een bijzondere uitstraling. De spreads zijn als een groot gebaar, als een uitroepteken. De kleinere illustraties

fungeren eerder als commentaar of uitbreiding.

Letterlijk alles vraagt aandacht in dit bijna nostalgische avonturenboek. De robuuste typografie, de prachtige beginkapitalen, de illustraties die aan de tekst steeds andere dimensies toevoegen. Hoe langer je kijkt, hoe meer je ziet. Met zijn weerbarstige stijl van tekenen die aan houtsneden doet denken en met het gebruik van fluorescerende kleuren, voegt Valoušek aan een ogenschijnlijk Oost-Europees concept een hoogst moderne dimensie toe.

Misschien vraagt dit boek een kleine gebruiksaanwijzing, maar het zal kinderen zeker uitdagen tot een nieuwe of andere manier van kijken en lezen. Met dit prachtige boek heeft Boycott Books zichzelf meteen op de kaart gezet. De jury ziet uit naar meer uitgaven van deze kleine enthousiaste uitgeverij en het bijzondere werk van Valoušek.

Zilveren Penseel

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

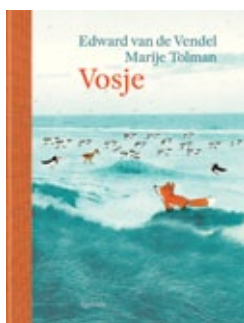
Be d
met een
Zilveren
Penseel
2019

Vosje

Illustrator: Marije Tolman

Auteur: Edward van de Vendel

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Met de felgekleurde oranje bomen op de schutbladen word je meteen het boek in getrokken. Wat komt een nieuwsgierig vosje dat in de duinen woont zoal tegen? Met deze vraag wisten Marije Tolman en Edward van de Vendel een aantrekkelijk boek

te creëren over droom en werkelijkheid.

In de illustraties wordt steeds een boeiend spel gespeeld met kleurcontrasten en komt de intense kleur oranje steeds terug in het vosje. Deze opvallende kleurkeuze contrasteert ook mooi met de blauwgroene achtergronden. Het boek combineert gefotografeerd landschap met simpel getekende dieren, die bij nadere bestudering toch ook heel realistisch zijn.

Marije Tolman vond met deze uitgave weer een

nieuwe weg in de ontwikkeling van haar stijl die sfeervol en aantrekkelijk tegelijk is. De aflopende illustraties worden afgewisseld met vignetachtige illustraties die een sfeer oproepen van een bijzonder album met uitgeknipte, ingeplakte tekeningen.

Bijzonder is dat het boek begint met het geven van ruimte aan het beeld, voordat het verhaal start en zich kan ontwikkelen. Het beeld is leidend. De prenten suggereren leegte, stilte en de rust van de natuur. Een aantal spreads verrassen door het gekozen perspectief en de details.

De hoofdfiguur is bijzonder aaibaar. Vosje heeft een lief nieuwsgierig kopje en beweegt zich jong en soepel door het leven. Dit vosje heeft alles in zich om een iconisch kinderboekenfiguurtje te worden dat ieders hart veroverd. Een kinderboek met een absolute glansrol voor de illustrator, het is háár boek. Samen met de hoge aaibaarheidsfactor van het boek zal het veel kinderen groot leesplezier bieden.

Zilveren Penseel

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Be d
met een
Zilveren
Penseel
2019

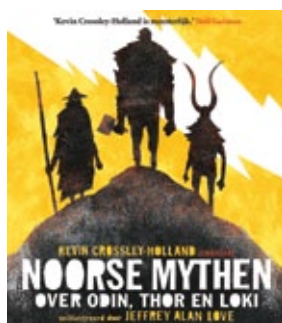
Noorse mythen over Odin, Thor en Loki

Illustrator: Jeffrey Alan Love

Auteur: Kevin Crossley-Holland

Vertaler: Margaretha van Andel

Uitgever: Uitgeverij Lemniscaat

De Noorse mythen zijn niet bepaald zachtzinnig. Wie kent ze nog? Odin met zijn ene oog, Thor met zijn machtige hamer en Loki, de roodharige, listige bedrieger. Bepaald geen lieve jongens. In een kloek boek en zeer

leesbare vertaling van Margaretha van Andel, zijn ze opnieuw bijeengebracht. Maar wat deze bundel helemaal bijzonder maakt zijn de illustraties van Jeffrey Alain Love. Zijn duistere verbeeldingen in een consistente eigen stijl zijn soms angstaanjagend en soms heel grappig. Zijn composities zijn sterk en effectief met mooie veelzeggende structuren. De silhouetachtige en geknipte vormen in zwart-wit geven het juiste gewicht aan deze oeroude verhalen.

Ze zijn robuust en expressief. Je voelt het stampen van de vloer als Jeffrey Alan Love een Viking laat langskomen. Een wit stipje of een rood accent laat al een ijzige blik zien.

De verf is met een roller en niet met een penseel aangebracht. Daardoor ontstond een forse strek die subtiel en griezelig tegelijk is. De afwisseling van spreads in zwart en met diapositieve teksten werkt net als de verrassende vlakverdeling. Hier en daar lijken de illustraties uit bevroren rotsen gehakt. Ze zijn zo echt en sfeervol dat je de gure wind bijna om je oren voelt als je een bladzijde omslaat.

De Noorse godenwereld is een weerbarstig onderwerp dat in dit boek virtuoos tot leven is gebracht.

Tekeningen en tekst sluiten uitstekend aan bij de huidige belangstelling voor het bovennatuurlijke en dan in de Gothic-variant.

Zilveren Penseel

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Zeb.

Illustrator: Joren Joshua

Auteur: Gideon Samson

Uitgever: Uitgeverij Leopold

Be d
met een
Zilveren
Penseel
2019

'Je zult nooit weten wat er gebeurt in de hoofden van anderen', aldus het motto van Etgar Keret voor in het boek *Zeb*. Maar de krachtige illustraties leveren met elkaar toch een interessant inkijkje in het hoofd van illustrator Joren Joshua. De jury was meteen

enthousiast over de minimalistische lijnvoering, de sprekende kleurvlakken en treffende voorstellingen. Ze passen meer dan goed bij de uitdagende teksten. Dankzij de ambigue, omkeerbare vormen in een beperkt kleurenpalet, ontstaat een sterke beeldtaal. Het is duidelijk dat de jonge Rotterdamse illustrator sterk is beïnvloed door graffiti en printtechnieken. Hij heeft ook al veel muurschilderingen en affiches op zijn naam staan.

Voor de spreads en de fantasievolle figuren die hier en daar associaties oproepen met de *Guernica* van Picasso dwingen bewondering af. Voeg daar een uitgelezen lay-out aan toe en beelden die net zo vrij en filosofisch zijn als de tekst en dan ontstaat vanzelf een bijzonder boek.

Bij de eerste oogopslag lijken de figuren simpel maar bij nadere beschouwing zijn ze rijk aan uitdrukkingen en gevarieerd in compositie. Je ziet figuren met zwierige ledematen tegenover niet ingevulde contrastvormen; zoals bij de spread van Ravi en de vliegtuigtrap bij Katinka. Je krijgt er ruimte van in je hoofd, zo geestig, verrassend en surrealistisch zijn ze. Effectief is zeker ook dat de illustrator durfde te kiezen voor een heldere steunkleur oranje die de boodschap nog eens versterkt.

Zilveren Penseel

Categorie Informatief

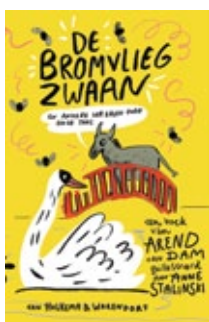
Be d
met een
Zilveren
Penseel
2019

De bromvliegzwaaan en andere verhalen over onze taal

Illustrator: Anne Stalinski

Auteur: Arend van Dam

Uitgever: Van Holkema & Warendorf

Een boek over taal dat als titel *De bromvliegzwaaan* meekrijgt? Dat klinkt nogal raadselachtig. En toch past die titel precies bij de aard van het boek. De bromvliegzwaaan is een ezelsbruggetje en daarvan legt Van Dam uit hoe nuttig die zijn. Van Dam stelt in dit verrassende

boek een aantal abstracte kwesties aan de orde: het ontstaan van taal, woordverzamelingen, metaforen, het Nederlands als wereldtaal en nog veel meer. De illustrator, Anne Stalinski, vond hier een vernuftige oplossing voor: in een schetsmatige, bijna cartooneske stijl tovert zij bij die abstracties steeds concrete verbeeldingen in zwart-wit met één steunkleur (geel) tevoorschijn. Zo belandden op het omslag een zwaan, een ezel op een brug en bromvliegen. Het boek is uiterst rijk aan grappige commentaren en quasi slordige handletters. Alleen de schutbladen al – met meer kleur inderdaad

– zijn een lust voor het oog dankzij de voorbeeldige combinatie van informatie en vermaak.

De oudste tekst die wij kennen – het verhaal van een verliefde monnik die schreef over vogels en nesten, jij en ik – voorzag de illustrator van hedendaagse snelle striptekeningen. Zo krijgt geschiedenis dankzij Stalinski's zwierige tekenpen iets luchtigs, terwijl de tekeningen tegelijkertijd duidelijk maken dat Nederland meer wereldtaal is dan je ooit had kunnen bedenken.

Al met al een vol boek dat lezers van klein en groot formaat zeker zal verleiden zich te verwonderen over de vele aspecten van taal. Een prestatie van formaat waarbij de kwaliteiten van auteur en illustrator uitstekend samengaan. De losse stijl van Anne Stalinski valt naadloos samen met de nonchalante toon van Arend van Dam. Daardoor worden de tekeningen onderdeel van de tekst en daarmee van het onderwerp. De taal komt tot leven door de toegankelijke en frisse illustraties van Anna Stalinski.

Zilveren Penseel

Categorie Informatief

Be[👑]d
met een
Zilveren
Penseel
2019

Vriendschap is alles

Illustrator: Karst-Janneke Rogaar

Auteur: Stine Jensen

Uitgever: Uitgeverij Kluitman

Filosofen met kinderen, het is al vaak geprobeerd maar zelden zo goed uitgewerkt als in *Vriendschap is alles*. Voor een belangrijk deel is dat te danken aan de illustraties van Karst-Janneke Rogaar. De figuren die zij tekende, zijn stuk voor stuk overtuigende

persoonlijkheden, treffend en karakteristiek getroffen. Hedendaags, overdreven soms, maar met grote zeggingskracht.

Haar tekeningen zijn opgebouwd in een fraai kleurenpalet waarin spettertechniek en ingekleurde vlakken elkaar aanvullen. Rogaar koos er bovendien voor om haar figuren af te beelden tegen een lege

achtergrond en dat werkt, ook omdat de plaatsing van de afbeeldingen op de pagina zeer afwisselend is. Daarnaast werkte zij met kleurvlakken en kaders. Allemaal zeer ongebruikelijk maar helder en krachtig. Meestal begint een boek met tekst en komt daarna de illustrator in actie. Hier was het omgekeerde het geval en die betrokkenheid zie je terug in de sprankelende illustraties. Het boek sluit volledig aan op het thema Vriendschap van de Kinderboekenweek 2018.

Karst-Janneke is een ster in expressieve figuren. De ene keer lees je de concentratie af van een gezicht, de andere keer zit hij verstopt in alledaagse houdingen als leunend op een fiets. De houding spreekt boekdelen. Met haar expressieve figuren wist Karst-Janneke veel verschillende emoties overtuigend in beeld te brengen.

Als Verdriet op bezoek komt

Illustrator en auteur: Eva Eland

Uitgever: Uitgeverij Leopold

Eva Eland verbeeldt in *Als Verdriet op bezoek komt* met eenvoudige ogende tekeningen een moeilijk onderwerp. Op intelligente wijze maakt ze onderscheid tussen de werkelijkheid en het onzichtbare gevoel.

De afwisseling van lijntekeningen voor de echte wereld en de transparante verschijning van Het Verdriet is mooi gevonden.

Eva Eland heeft een subtiele beeldtaal met een effectieve lijnvoering en vlakverdeling, waarmee ze een groot en gevoelig onderwerp met weinig middelen treffend weet weer te geven. Het is een boek dat helpt. Een boek dat mooi in balans

is zowel in het beeld als in de uitvoering, met fraai papier en een subtiele preeg op het omslag. Een bijzondere aanvulling is het verhaal dat uit de schutbladen blijkt. Vooraan is de angst voor verdriet uitgebeeld; achteraan vertellen de illustraties hoe je met verdriet kunt leven.

Als Verdriet op bezoek komt is een sterk debuut van de in Cambridge wonende Nederlandse illustrator en auteur, en is direct al in meerdere landen verschenen. Niet eerder zag de jury zo'n groot en gevoelig onderwerp zo effectief uitgedrukt worden in tamelijk abstracte beelden. *Als Verdriet op bezoek komt* biedt troost en leert kinderen én volwassenen om te gaan met verdriet. Het mag er zijn! Met haar zachte kleurpalet van lichtblauw, -roze en -bruin vond Eland een sterk eigen idioom om alledaagse emoties een gezicht te geven.

De wolf, de eend en de muis

Illustrator: Jon Klassen

Auteur: Mac Barnett

Vertaler: Edward van de Vendel

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Het verhaal leest als een sprookje, maar is allerminst op een traditionele manier geïllustreerd. Jon Klassen voert een mooie, ongepolijste tekenstijl, waarbij hij een gewaagde

kleurstelling gebruikt van grijs- en bruintinten. Ondanks het monochrome karakter zijn de illustraties sprankelend en eigenzinnig.

De twee verstekelingen in de buik van de wolf lichten steeds op in wit en oranje tegen de dreigende duisternis van de wolvenmaag. Dat levert een prachtig filmisch effect op. Door de verrassende composities en technieken blijven de

beelden ook bij herlezing interessant.

De jury was aangenaam verrast door de verrassende afsnijdingen – de muis in de maag van de wolf – en de subtiele lichteffecten, zoals het reflecterende licht op de gezichten van de eend en de muis als zij in de maag van de wolf aan tafel zitten. De opvallende kadering en lichtaccenten zijn niet alleen komisch maar trekken de lezer het verhaal in. Met name de personages zijn treffend getekend; hun subtiele gezichtsuitdrukkingen verraden een droge vorm van humor.

De combinatie van robuuste, primitief aandoende vormen en geraffineerde expressie maken *De wolf, de eend en de muis* tot een heerlijk klassiek sprookje, waarin de onschuld het wint van het kwaad. Een aandoenlijke variant op *Jonas en de walvis*.

Het meisje en haar zeven paarden

Illustrator: Nooshin Safakhoo

Auteur: Hadi Mohammadi

Vertaler: Imme Dros

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Deze geslaagde uitgave ontstond in het kader van het project 'Read with me'. Schrijver en illustrator Marit Törnqvist begeleidde hierbij verschillende Iraanse illustratoren bij het maken van prentenboeken. De coaching van Safakhoo

leidde tot dit sprookjesachtige prentenboek. Een boek om verliefd op te worden.

De sfeervolle pentekeningen van Nooshin Safakhoo hebben een fijne schetsmatige lijnvoering die hun kracht of gewicht danken aan de inkleuring ervan. Door het uitgelezen kleurpalet

van grijs-, bruin-, groen- en blauwtinten ontstond een ingetogen geheel dat je steeds opnieuw wilt bekijken.

De vormentaal van de illustrator doet hier en daar denken aan de in een rotswand gekraste tekeningen uit de prehistorie. Ze zijn simpel en expressief tegelijk. Net als in die oude grottekeningen kregen haar paarden een klein hoofd en een dik lijf. Uit de ontwikkeling in kleur en de verschuiving in het perspectief van het meisje blijkt hoe subtiel de boodschap – er is ruimte voor iedereen – in de beelden tot uitdrukking komt. De jury is benieuwd naar meer boeken van deze illustrator en is onder de indruk van de sfeer en zeggingskracht van de innemende tekenstijl.

Een indiaan als jij en ik

Illustrator: Martijn van der Linden

Auteur: Erna Sassen

Uitgever: Uitgeverij Leopold

Vertaling: Siska Goeminne

Een jongen en een meisje die afwijken van hun klasgenootjes. Ze verstaan elkaar niet, maar ze vinden elkaar in haar op indianenkunst geïnspireerde tekeningen die aansluiten bij zijn fantasie. Martijn van der Linden heeft het leesboek

voorzien van aansprekende, simpele illustraties in rood, zwart en wit.

Door de stilerende en decoratieve functie roepen de illustraties hier en daar herinneringen op aan de prehistorische muurschilderingen van lang geleden. De allesdoordringende steenrode kleur die als vanzelfsprekend op elke bladzijde verschijnt, roept precies de juiste sfeer op. Zoals bij het briefje met petrogliefen, de indianenbeeldtaal waarin

het jongetje met het meisje wil communiceren of de indianetekeningen van het meisje die het schoolwerkstuk van hen beiden illustreren. Mooi zijn ook de dubbele tekstloze pagina's met de uitbundige indianendekens waarin de eerder gebruikte vis- en veerfiguren terugkomen. Hier ligt een dramatisch hoogtepunt van het boek.

In *Een indiaan als jij en ik* gidsen de illustraties op diepgaande en tegelijkertijd terloopse wijze de lezer door het verhaal. Een boek waarin de illustraties op een unieke manier doordringend en niet-overheersend de leeservaring bepalen. Martijn van der Linden voegt met zijn illustraties voor deze toegankelijke, mooi verzorgde uitgave een nieuwe sterke dimensie toe aan zijn veelzijdig idioom.

Laat een boodschap achter in het zand

Illustrator: Annemarie van Haeringen

Auteur: Bibi Dumon Tak

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Annemarie van Haeringen is al vaak bekroond, maar dit bijzondere hoogtepunt in haar oeuvre – *Laat een boodschap achter in het zand* – wilde en kon de jury niet laten liggen. Om te beginnen bij het omslag. Een absolute

eyecatcher die uitnodigt tot kijken wat er achter die girafachtige vlekken schuilgaat. Een boek in woord en beeld over verschillende soorten dieren. Een dierenencyclopedie en een dichtbundel ineen, waarbij de illustraties een prominente rol vervullen.

De ene keer zijn de dieren getekend met pen en in contourlijnen, de andere keer als ingekleurde vlakken in aquarel (wilde kameel) of fantasievormen die aansluiten op de vacht van het betreffende dier (giraf). De samenhang tussen beeld en tekst is bijna symbiotisch al weet Van Haeringen altijd nog iets toe te voegen – een grapje, een detail – aan wat de tekst vertelt. Het genre van het informatieve gedicht – een unicum volgens de jury – vraagt om intelligente illustraties die in een gevarieerd spel over de bladzijden zijn verspreid. Buitengewoon geslaagd. Je wilt het boekje steeds weer oppakken en ervaren hoe het dier in tekst en beeld gestalte krijgt.

Zo kreeg Midas ezelsoren. De mooiste Metamorfosen

Illustrator: Sylvia Weve

Auteur: Maria van Donkelaar

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

In de loop der eeuwen hebben de *Metamorfosen* van Ovidius vele kunstenaars weten te inspireren tot navertellen, bewerken en voorzien van beelden. Aan dat laatste waagde ook Sylvia Weve zich. Met haar sterke handschrift

van expressieve en zwierige verfstreken, spetters en rake contourlijnen bracht zij het thema van de veranderingen die mens en dier kunnen ondergaan, opnieuw tot leven. Niet door op haar hurken te gaan zitten maar juist door uit te pakken met stoere lijnen en groteske grappen.

Weve illustreerde al honderden boeken en zoekt in haar werk steeds naar nieuwe vormen

en technieken. Doordat er voor ieder verhaal één of twee spreads zijn gebruikt, wordt haar snelle dynamische stijl versterkt. Weviaans slordig misschien maar altijd levenslustig en samenhangend. Het beeld is leidend, vormt de hoofdmoot. Ze maakt bijzonder effectieve keuzes in de vlakverdeling, zoals bij de openingsspread van Daedalus waarbij het getekende doolhof bijna de hele pagina's vult.

De teksten in korte rijmende zinnnetjes boven aan de pagina's zijn bijna ondergeschikt aan de geestige en krachtige illustraties. Ze worden soms haast van de pagina geduwd, zoals bij spreads met de reusachtige Atlas. Hoewel Weve in haar lange carrière al vele bekroningen mocht ontvangen wil de jury haar ook voor dit boek graag prijzen voor haar grote vakmanschap en eigenheid.

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Eh...

MET
vlag EN
wimpel
2019

Illustrator en auteur: Paul Faassen

Uitgever: Uitgeverij De Harmonie

De vogel op het omslag van dit kloeke boek is sprakeloos. Verbaasd kijkt het dier je aan met opengesperde ogen. Stelt het een vraag? Kijkt het ironisch of fungeert het als een spiegel?

Het boek bevat geen tekst, maar de bonte verzameling

vogels nodigt de kijker als vanzelf uit om inhoud te geven aan hun verschijning. Men kan ze bijvoorbeeld proberen te koppelen aan politici of artiesten. Natuurlijk zal de ene lezer/kijker de beelden anders interpreteren dan de ander. Maar

er zal in ieder geval een gesprek tot stand komen waaruit meer duiding kan komen dan er eerst was. Paul Faassen heeft een unieke en herkenbare tekenstijl. Het lijkt alsof de spontane aquarelvormen leidend zijn geweest in het creëren van de verschillende personages. Kinderboeken met vogels in de hoofdrol zijn er genoeg, maar deze verzameling vogels voegt een nieuw vocabulaire toe.

Zo'n anders dan anders-boek lijkt de jury bij uitstek geschikt voor jongeren die deze vogels graag op hun T-shirt of affiches zouden willen dragen. Met of zonder 'eh' om de ironie te onderstrepen.

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Jij begint

MET
vlag EN
wimpel
2019

Illustrator: Alette Straathof

Auteur: Kees Spiering

Uitgever: Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

In *Jij begint* zijn de hoogtepunten uit het werk van Kees Spiering opgenomen naast nieuwe gedichten. Sprankelende, rechtdoorzee-poëzie over onderwerpen die kinderen en tieners aangaan.

Verliefdheid, dood, ouders die uit elkaar gaan, oma's die als een nachtkaaars uitgaan en meer ogenschijnlijk alledaagse onderwerpen.

De lijntekeningen van Alette Straathof, in blauw, wit en zwart, variëren van eenvoudig en tot op

het simpele af, tot grappig en aangrijpend. De illustrator van poëzie moet terughoudend zijn en dat was Alette Straathof ook.

Dat haar tekeningen doorwerken tot buiten de pagina, komt misschien wel door haar specifieke techniek – een combinatie van krijt, aquarel en pen – en door de fantasieprikkelende verbeeldingen. De figuren blijven open en vrij. De illustraties en gedichten versterken elkaar en geven elkaar niet zelden een extra dimensie. Een extra reden voor de jury om de samenwerking tussen de ervaren Kees Spiering en de jonge illustrator Alette Straathof te onderscheiden met een Vlag en Wimpel.

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

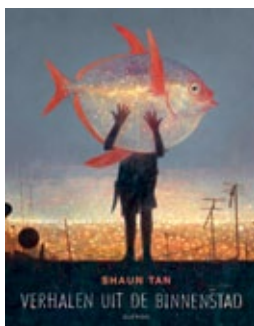
MET
vlag EN
wimpel
2019

Verhalen uit de binnenstad

Illustrator en auteur: Shaun Tan

Vertaler: Eva Gerlach

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

‘Op de zeventachtigste verdieping wonen krokodillen.’ De eerste zin van *Verhalen uit de binnenstad* voert je al meteen mee naar de fantastische, apocalyptische wereld van Shaun Tan. Zijn

associërende teksten zijn net zo mysterieus als zijn beelden. Het boek oogt als een sterk persoonlijk boek met illustraties die aan een graphic novel doen denken.

Bijzonder is de serie beeldspreads voor in het boek die een mysterieuze, surrealistische sfeer oproepen. Door met steeds wisselende kleuren te werken bij afbeeldingen die minimaal van elkaar

verschillen ontstaat grote spanning, ook zonder de tekst erbij.

De fantasieprikkelende beelden, de afwisseling van paginavullende illustraties en kleine, silhouetachtige beeldjes tegen een witte achtergrond zorgen voor een bijna filmisch jeugdboek voor alle leeftijden.

Op absurdistische wijze schetst Tan een geciviliseerde wereld in verval. De dieren bewegen zich vrij in de stedelijke omgeving. De mens lijkt verloren te gaan in de leegte. Die boodschap is niet makkelijk te destilleren uit de soms sprookjesachtige, soms absurde beelden maar wordt verteerbaar door de platen steeds opnieuw te bekijken. En de poëtische vertaling van Eva Gerlach helpt de lezer gelukkig ook een handje.

Bij de beesten af

Illustrator: Anke Kuhl

Auteur: Katharina von der Gathen

Vertaler: Esther Ottens

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Een boek over het ontstaan en de voortplanting van dieren, over seks zeg maar. Op even grappige als overtuigende wijze laat de veelzijdige Anke Kuhl zien hoe olifanten het doen, welke dieren het maar een of twee keer in hun leven doen of hoe vogels elkaar

verleiden met hun gefluit. Op prachtige uitklappers krijgen we een keur aan genitaliën te zien. Nooit geweten dat daar zoveel variatie in bestaat.

De tekeningen van Anke Kuhl zijn informatief, gedetailleerd, realistisch en humoristisch tegelijk.

De soms ingewikkelde toelichtingen blijven

toegankelijk dankzij de verrassende en levendige illustraties die op gevarieerde wijze over de pagina's zijn verspreid.

Met de zeepaardjes op de titelpagina is meteen de toon gezet: luchtig en serieus tegelijk. De inhoudspagina is verrijkt met minuscule vliegjes. En zo gaat het door. De illustraties tonen niet alleen de seks maar ook de ontwikkeling van de verschillende dieren in buik of ei.

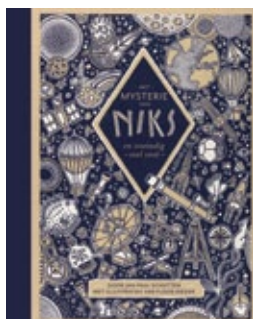
De stijl van tekenen is los met een mooie afwisseling van potlood met aquarel. Ook de kleinere illustraties zijn geraffineerd en grappig. Een rijk verlucht boek over een onderwerp waarover vaak besmuikt wordt gepraat.

Het mysterie van niks en oneindig veel snot

Illustrator: Floor Rieder

Auteur: Jan Paul Schutten

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Hoe is ons heelal ontstaan? Was het er altijd al? Of was er ooit niets? Net als in *Het raadsel van alles wat leeft* en *Het wonder van jou en je biljoenen bewoners* hebben Rieder en Schutten opnieuw ingewikkelde filosofische materie toegankelijker

weten te maken. Een wervelend boek geïllustreerd in de welbekende stijl van Floor Rieder. Haar illustraties zijn helder en verklarend bij de tekst van het verhaal, maar vormen tegelijkertijd een decoratief geheel door de terugkerende patronen.

Het horror vacui-effect op sommige pagina's zorgt voor veel kijkplezier. Enthousiast is ieder plekje van het boek gevuld met vaak ingenieuze illustraties die complexe en niet in woorden te vatten onderwerpen met veel humor toegankelijk maken voor de jeugdige lezer.

Hulde aan auteur, illustrator en uitgeverij voor deze esthetisch verantwoorde bijdrage aan de bèta-kennis van de Nederlandse jeugd. Ook het derde deel in deze reeks is weer fraai afgewerkt, gebonden, goud op snee, met metallic en fluorescerende inkt in het binnenwerk: een lust voor het oog.

Kijken voor kinderen

Illustrator: Rose Blake

Auteur: David Hockney & Martin Gayford

Vertaler: Jesse Goossens

Uitgever: Uitgeverij Lemniscaat

Samen met illustrator Rose Blake nemen David Hockney en Martin Gayford de lezer mee op een eigenzinnige reis door de kunst en al wat als beeld tot ons komt. Door het samenspel van afbeeldingen van

kunstwerken, de invalshoeken van de twee kunstenaars en de begeleidende tekeningen van Rose Blake ga je vanzelf anders kijken. Dat levert een feest van ontdekkingen op.

Onderwerpen waaraan veel aandacht wordt geschonken zijn onder meer het perspectief van de kunstenaar, maar ook het gebruik van licht en ruimte. Waarom maken we eigenlijk beelden en wat maakt schilderijen anders dan foto's? En hoe zit dat eigenlijk met beweging in beelden?

Elk van die onderwerpen voorzag Rose Blake van bescheiden tekeningen, grapjes of commentaren. Soms wordt een detail van het besproken kunstwerk geïsoleerd en geëxpliceerd, soms wordt een strekking uitgewerkt in eigen beelden. De jury vindt het bijzonder knap dat die tekeningen en de lay-out ervan het uithouden naast zulke erkende meesterwerken als *Het laatste avondmaal* van Da Vinci of *De hofdames* van Velázquez. Grappig is het laatste hoofdstuk 'Het leven gaat door' waarin Hockney, Gayford, het meisje en de teckel een selfie proberen te maken.

Kijken voor kinderen is ontegenzeggelijk een educatief boek maar zonder dat er ook maar ergens de indruk ontstaat dat er leesstof wordt aangeboden. Ieder van de juryleden had in zijn of haar jeugd graag zo'n intelligent en aantrekkelijk boek in handen gekregen.

Juryrapport Boekensleutel 2019

Beeld
met de
Boeken
sleutel
2019

Bij de boekenstapel uit 2019 zat een boek dat zich door zowel de Penseeljury als de Griffeljury niet in één genre liet vangen. Een boek dat qua techniek, vorm, inhoud en bovenal de combinatie daarvan een unieke plek in het Nederlandse kinderboekenlandschap opeist.

De Griffeljury en Penseeljury 2019 hebben het volgende boek voorgedragen voor de Boekensleutel. Deze bijzondere prijs wordt bij hoge uitzondering uitgereikt aan een boek dat bijzondere perspectieven biedt. De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek heeft deze voordracht overgenomen.

Ze gaan er met je neus vandoor

Auteur: Ted van Lieshout

Uitgever: Uitgeverij Leopold

‘Stik maar!’, zegt een dichter met ernstig liefdesverdriet tegen de protesterende zwarte letters in zijn boek. Die proberen hem wanhopig weer aan het schrijven te krijgen door andere, rode letters in hun boek uit te nodigen.

Een kunstig samenspel van beeld en woord, van typografie en inhoud ontvouwt zich. De lezer wordt meegenomen in het conflict tussen de zoekende zwarte letters en de rode letters die hun plaats opeisen in het boek en zich niet weg willen laten jagen.

In het begin is dat grappig, zoals wanneer de rode letters in een hoekje van de pagina kruipen om in alle rust te overleggen. Maar hoe meer het onbegrip voelbaar wordt, hoe serieuzer de ruzie blijkt, tot een oorlog onafwendbaar is. De verbeelding daarvan is verrassend dramatisch.

Met alleen letters als slachtoffer in het conflict van typografisch geweld, doet het gemis zich toch voelen.

Daartoe draagt de parallel met de Eerste Wereldoorlog die Ted van Lieshout te midden van dat alles opvoert zeker bij. De adembenemend mooie gedichten versterken de zinloosheid van de oorlog en geven het vormexperiment een historische lading.

Letters en een dichter (schrijver), dat is alles wat er nodig is om een verhaal te schrijven. In *Ze gaan er met je neus vandoor* wordt duidelijk dat ze elkaar even hard nodig hebben. En om dit verhaal te begrijpen moet je het boek zien. Het beeld is onmisbaar.

Ze gaan er met je neus vandoor is een kunstwerk van taal.

Stichting Collectieve
Propaganda van het
Nederlandse Boek

Postbus 10576
1001 EN Amsterdam

Oktober, 2019